

а у Великобританії система досудового розслідування взагалі є розгалуженою, до неї входить Генеральний атторней, державна обвинувальна служба, Дирекція публічних переслідувань та поліція. Таким чином, дослідивши досвід зарубіжних країн можна підсумувати, що якісне проведення досудового розслідування і ефективна боротьба зі злочинністю залежить в першу чергу не від кількості органів, на які покладається досудове розслідування, а від їх злагодженої роботи на засадах верховенства права, законності та справедливості. Цей досвід є корисним для налагодження співпраці між Державним бюро розслідувань з Національним антикорупційним бюро, Національною поліцією та іншими правоохоронними органами.

Віслогузова М. Д.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОГО ДОСВІДУ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОБОТИ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В сьогоdnішніх реаліях є наявною проблема запобігання і протидії злочинності, яка здійснюється спеціалізованими органами та посадовими особами. Зважаючи на Європейський вектор розвитку України в нашій державі було створено сучасне антикорупційне законодавство з відповідними органами, які реалізують охорону та нагляд за його виконанням. Створюючи Закон України «Про державне бюро розслідувань» українські законодавці враховували досвід іноземних держав, який допоміг мінімізувати наявність помилок при організаційному і функціональному забезпеченні роботи Державного бюро розслідувань (далі — ДБР). Проте ряд науковців в доктрині зазначали про відсутність необхідності створення відповідного органу. Тож, в контексті сучасного реформування українського законодавства є необхідним вивчити переваги і недоліки подальшого існування відповідного органу державної влади або необхідність його ліквідації або передачі його повноважень іншим органам, діяльність яких пов'язана з запобіганням вчинення корупційних дій, зважаючи на досвід іноземних країн.

Нормативно-правовою базою для дослідження даних положень мають слугувати: Амстердамський договір 1997 р., Конвенція про

створення поліцейського відомства, Стамбульські плани по боротьбі з корупцією 2004 р., адже саме вони є підґрунтям для створення антикорупційних органів в усіх країнах світу.

Перевагами створення відокремленого органу є його належна спеціалізація, надійність в його діяльності та підзвітність це підтверджується досвідом Литви в якій існує ряд правоохоронних органів, які здійснюють діяльність в сфері боротьби з корупцією. Україна зважала на досвід даної країни при організаційному забезпеченні роботи ДБР і запозичила тісну співпрацю антикорупційних органів з іншими органами державної влади. ДБР тісно співпрацює з органами прокуратури, а саме САП, органами Національної поліції, НАБУ та НАЗК.

Нам слід розглянути організаційно-структурну побудову органів розслідування злочинів Сполучених штатів Америки (США) з урахуванням того, що українське ДБР позиціонується законодавцями як аналог Федерального бюро розслідувань (надалі — ФБР) США. При проведенні порівняльного аналізу двох цих органів можна помітити запозичення багатьох повноважень, які віднесені до компетенції ДБР саме з органів ФБР США серед них можна виділити такі, як: боротьба з корупційними правопорушеннями; протидія економічній злочинності в системі правоохоронних органів; розслідування правопорушень, які вчинялися представниками держави та посадовими особами та інші. Проте існує і ряд відмінностей щодо їх функціонального забезпечення хоча на перший погляд структура в них однаково, проте вона містить суттєві відмінності; організаційне та кадрове забезпечення відповідних органів не подібне між собою, що дозволяє стверджувати не просто про створення аналогу американського ФБР в Україні, а про запозичення лише позитивних аспектів для впровадження в діяльності ДБР.

Важливим є той факт, що при забезпеченні організації роботи ДБР український законодавець використовував засади формування відповідних органів в Німеччині, до яких слід віднести: 1) створення незалежного відокремленого органу; 2) проведення регулярного навчання і підвищення кваліфікації співробітників з метою підвищення правосвідомості, і як результат, утримання від вчинення корупційних злочинів; 3) суворе дотримання прописаних процедур при виділенні і оформленні державних замовлень; 4) чіткий поділ етапів, пов'язаних з плануванням, виділенням і розрахунками при оформленні державних замовлень та інші (Богомолов А. В. Некоторые аспекты международного опыта борьбы с коррупцией / А. В. Богомолов, А. Д. Неретина, В. И. Мурар // ScienceTime. — 2014. — № 12 — С. 47–52).

В науковій літературі існувала пропозиція щодо створення невідокремленого органу, а створення ДБР при спеціально уповно-

важеному органі по боротьбі з корупцією, наприклад як у Хорватії. У Хорватії Управління по боротьбі з корупцією і організованою злочинністю діє в структурі Державної прокуратури. Управління саме не проводить розслідування правопорушень, здійснюючи лише нагляд і керівництво офіцерами поліції, які в основному працюють у Департаменті поліції по боротьбі з економічними злочинами і корупцією, проте неможливість здійснювати відповідним органом своїх повноваження самостійно не дає можливість забезпечити йому повної протидії злочинності в сфері протидії корупції (Романюк Б. В. Світовий досвід створення та функціонування інституцій з попередження та боротьби з корупцією / Б. В. Романюк // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) : наук.-практ. журнал. — 2010. — № 22. — С. 10).

Однозначно важливим завданням такого органу має бути нагляд за виконанням законодавства у сфері протидії злочинності. Вбачається, що цей орган має також здійснювати систематичні аналітичні дослідження та моніторинг стану поширення й протидії високопосадової злочинності в Україні, налагоджувати дієву взаємодію спеціально уповноважених суб'єктів, виробляти стратегію й тактику реалізації відповідних антикримінальних заходів на загальнодержавному рівні.

Ефективність роботи такого органу як ДБР суттєво підвищиться, якщо він діятиме в тісній співпраці з громадянами, ЗМІ, які мають сприяти викриттю злочинних діянь, вчинених високопосадовими особами органів державної влади та управління. Для ефективного функціонування такого органу слід забезпечити основні умови: ретельний, кваліфікований добір кадрів (наявність спеціалізованої вищої освіти, безперечна репутація, повага суспільства) і висока заробітна плата працівників цієї служби (Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Бусол Олена Юріївна. — К., 2015. — 479 с. (С. 319–320).

Отже, використання міжнародного досвіду при забезпечення організаційно-функціональної роботи ДБР є ключовим елементом для покращення українського законодавства. Він допоможе нам: покращити роботу правоохоронних органів; впровадити в Україні дієві механізми боротьби з корупцією; досягти високого ступеню спеціалізації та професіоналізму; виключити можливості неправомірно впливу на охоронний орган завдяки високій автономній діяльності та високий рівень громадської довіри. Також існує необхідність подальшого використання міжнародного досвіду у даній сфері, оскільки є ряд повноважень, які мають бути впроваджені в Україні, наприклад збір інформації та консультування незалежних експертів з питань,

пов'язаних із виникненням ризику корупції та справами про корупцію, за якими проводиться розслідування.

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Деменчук Марина Олександрівна*.

Гарбуз А. Ю., Дроб'язко А. В.

студентки 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ТА ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Обрання Україною європейського вектору розвитку, обумовило потребу реформувати політичний, інформаційний, економічний та правовий простір країни з метою утвердження принципу верховенства права, гарантій демократії та прав людини.

Одним з кроків на шляху запровадження європейських стандартів було реформування судової та правоохоронної системи, у тому числі шляхом створення нових органів таких як, наприклад, Державне бюро розслідувань (надалі — ДБР).

На цьому етапі українському законодавцю довелося звернутися до досвіду зарубіжних країн, оскільки створення органу такого роду виконавчої влади для України є безпрецедентною новелою.

Найчастіше у працях українських вчених можна зустріти порівняння ДБР із Федеральним бюро розслідувань США (надалі — ФБР). Відзначимо, що такий підхід є досить обґрунтованим оскільки ФБР, утворене у 1908 році, вважається найстаршою і найвідомішою державною спеціальною службою на світовій арені (FBI. Federal Bureau of Investigation [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.fbi.gov/>).

Для того, щоб відповісти на питання чи є українське ДБР аналогом американського ФБР, потрібно проаналізувати як українське, так і американське законодавство, та виділити головні особливості та відмінності цих органів.

За законом України «Про державне бюро розслідувань» ДБР є центральним органом виконавчої влади, що здійснює правоохоронну діяльність з метою запобігання, виявлення, припинення розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції (Про